T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 24 Aralık 2013
Sayı: 118

10/811

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnsan onuru ve kişinin maddi ve manevi varlığı ile vücut bütünlüğünü koruma ve geliştirme hakkı, hukuken koruma altına alınmış değerlerin başında gelir. Bu nedenle, gerek iç hukukta ve gerekse insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerde insan onurunu, kişinin maddi ve manevi varlığı ile vücut bütünlüğünü koruma ve geliştirme hakkı, temel, vazgeçilmez insan haklarından biri olarak düzenlenip güvence altına alınmıştır.

Bu hakkın bir gereği olarak, tüm dünyada işkence yasağı da mutlak bir ilke olarak kabul edilmiş; işkence, bütün insan hakları belgelerinde, hiçbir mazeret kabul edilmeksizin, "istisnasız", "koşulsuz", yasaklanmıştır. Anayasanın 17.maddesinin üçüncü fıkrasında, *"kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."* hükmüne yer verilerek "işkence ve eziyet yasağı" Türk hukuk sisteminde de Anayasal güvenceye alınmıştır.

İnsan haklarına ilişkin uluslararası belgelerin hemen hepsinde, güvence altına alınmış olan insan haklarının, olağanüstü durumlarda (savaş, sıkıyönetim gibi "ulusun varlığını tehlikeye düşüren" hallerde), sınırlandırılabileceği kabul edilmesine karşın; "işkence yasağı"nın hiçbir durumda esnetilemeyeceği, savaş durumu da dahil olmak üzere hiçbir zaman işkencenin meşru ve hukuka uygun olarak kabul edilemeyeceği öngörülmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararında vurguladığı üzere, AİHS'in işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin 3.maddesi, demokratik toplumun temel değerlerinden birini korumakta ve ihlal edilmesini engellemeyi amaçlamaktadır.

AİHM, terörizm ve örgütlü suçlarla mücadele gibi en zor koşullarda bile Sözleşme'nin işkence ve insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ve cezaları -mağdurun davranışı ne olursa olsun- kesin ifadelerle yasakladığını teyit etmiştir.

Devletin, bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakına ve insan onuruna saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini, yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir.

İşkencenin, hem ulusal kanunlarda hem de ulusalüstü hukukta kesin ve ısrarlı bir dille yasaklanmasına karşın, işkencenin bütün dünyada yaygın olarak uygulandığı bilinen bir gerçektir. Ulusal ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının raporları bu iddiayı destekleyecek binlerce örnekle doludur.

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ CHP 1923 GRUP BAŞKANLIĞI

İşkencenin, hem ulusal kanunlarda hem de ulusalüstü hukukta kesin bir şekilde yasaklanmasına karşın uygulamada işkence iddialarının bu kadar yaygınlaşması, devletlerin kişileri işkence ve kötü muameleden korumak, işkence faillerinin etkili bir şekilde soruşturularak cezalandırılmaları için gerekli tedbirleri uygulamaya koymalarının ne kadar elzem olduğunu açıkça göstermektedir.

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi için devlete düşen en önemli yükümlülüklerden biri, bu iddialarının etkili bir şekilde soruşturulması ve sorumluların cezalandırılmasıdır

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de birçok kararında devletlerin etkin soruşturma yükümlülüğü altında olduğunu vurgulamıştır.

Karakollarda ve cezaevlerinde falaka, çırılçıplak soyarak kaba dayak, cop veya farklı materyallerle cinsel saldırı şikayetleri her geçen gün giderek artmaktadır. 15 Temmuz Darbe Girişiminin bastırılmasının ardından, darbe girişimine katıldıkları iddiasıyla gözaltına alman er ve erbaşların görüntüleri, bu süreçte resmi olmayan verilere göre 18 kişinin cezaevlerinde intihar etmesi, Maltepe Çocuk Cezaevinde bulunan müvekkilinin cezaevi görevlileri tarafından işkenceye uğradığı iddialarıyla ilgili olarak cezaevi müdürüyle görüşmek isteyen bir avukatın da müvekkili ile şekilde işkenceye uğraması gibi vakalar, işkence iddialarının soyut ve gayriciddi iddialar olarak kalmadığını, aksine çok ciddi şekilde araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

AİHM'in de birçok kararında vurguladığı üzere, gözaltına alındığında veya tutuklandığında sağlıklı olan bir şahsın, salıverildiğinde sağlığını yitirmiş veya vücudunda yaralanma tespit edilmiş olarak bulunması halinde, bu durumun nasıl gerçekleştiğini ikna edici bir şekilde izah etme, işkence ve kötü muamele iddialarını çürütme yükümlülüğünün devlete ait olduğunu kabul etmektedir.

Tüm bu nedenlerle, gözaltı birimleri ve cezaevlerinde yaşanan işkence ve kötü muamele iddialarının araştırılması etkili ve sürekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

Serkan Topal
Hatay Mv.

Kemal ZEYBEK

Kadim DURMAZ
Tokat Milletvekili
İdare Amiri

118 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
9	Kazım Arslan	Denizli	
10	Ali Şeker	İstanbul	
11	Bahadır Kaya	Adana	
12	Alpay Antmen	Mersin	
13	P. Bülbül	Aydın	
14	V. AĞBABA	Malatya	
15	Cengiz GÖKÇEL	Mersin	
16	Hasan BALTACI	Kastamonu	
17	İ Tehsin Tarhan	Kocaeli	
18	Ulaş Karasu	Sivas	
19	M. Akif AKSOY	Karabük	
20	Nihat Yeniel	Ankara	
21	Utku Gökdüzer	Eskişehir	
22	Orhan Sarıbal	Bursa	
23	Yunus EMRE	İSTANBUL	

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANLIĞI CHP 1923